

Johann Sithmann Jacobus Kincelius

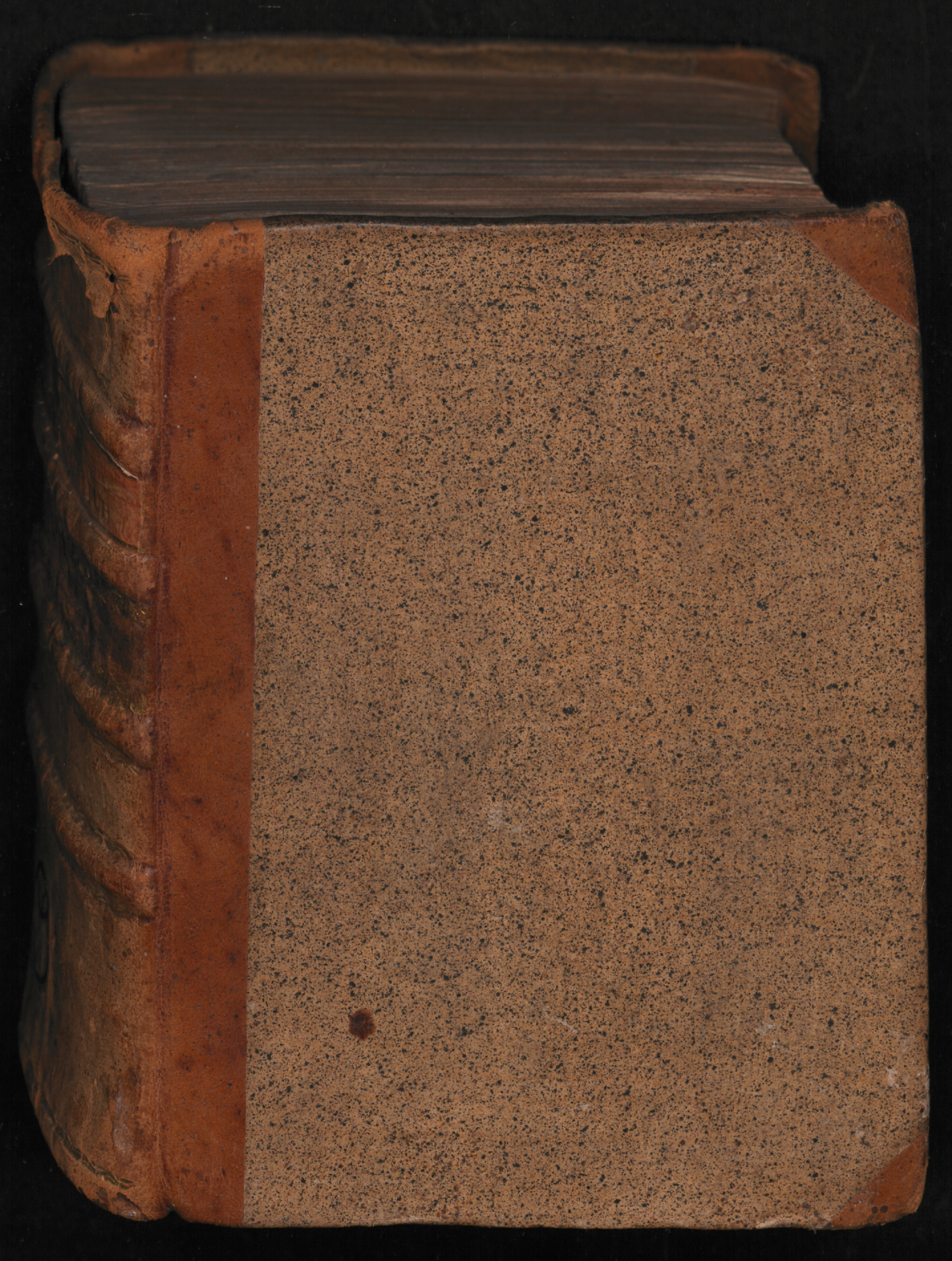
Speculi Imperii Romani Veteris Et Moderni Ex I. 2. ff. de O. I. ad modernum usq[ue] Imperii statum, & formam continuati Disputatio Sexta, De Censoribus: Dictatoribus, Et Magistris Equitum

Stetini: Goetschius, 1652

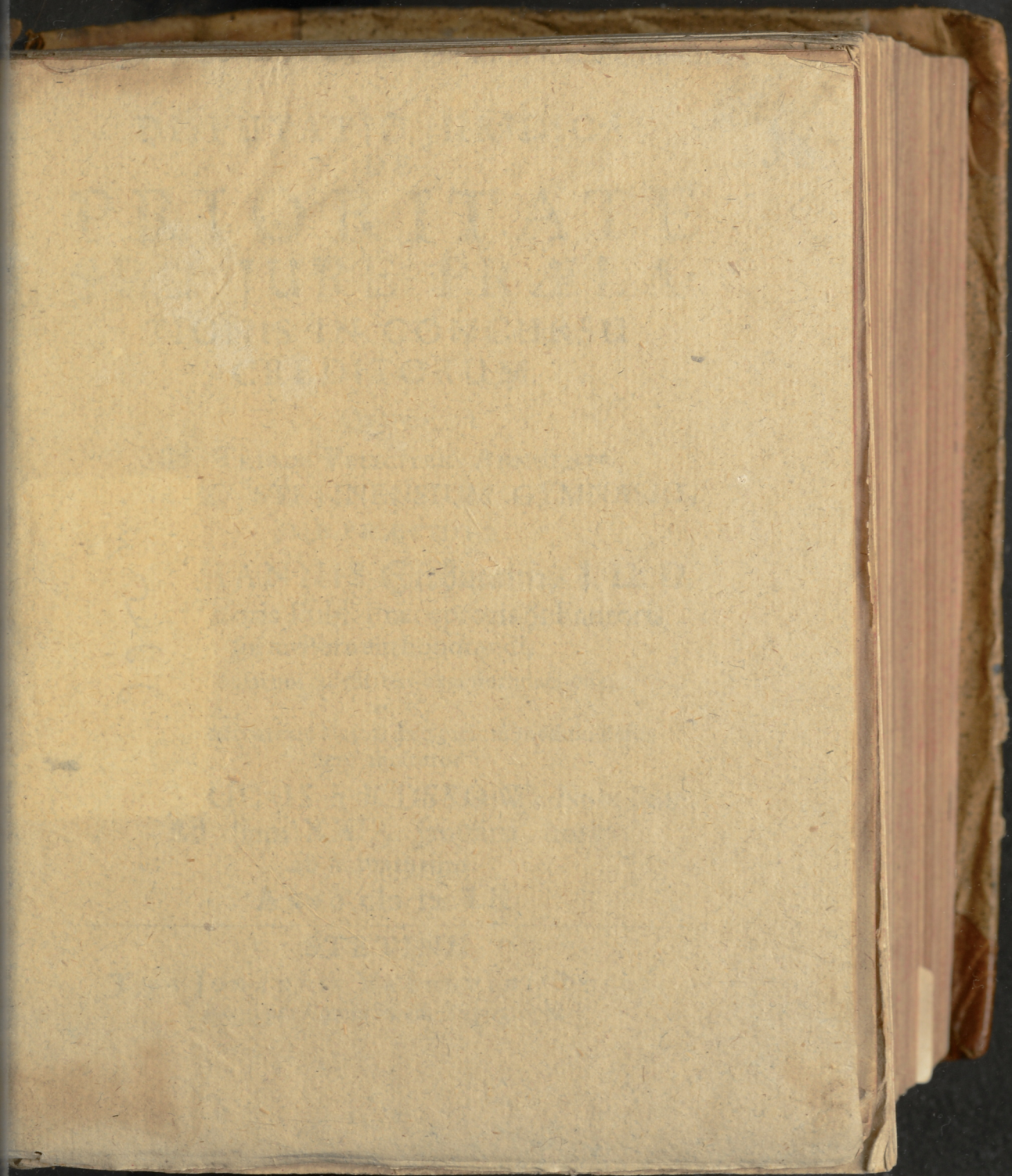
<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn757232833>

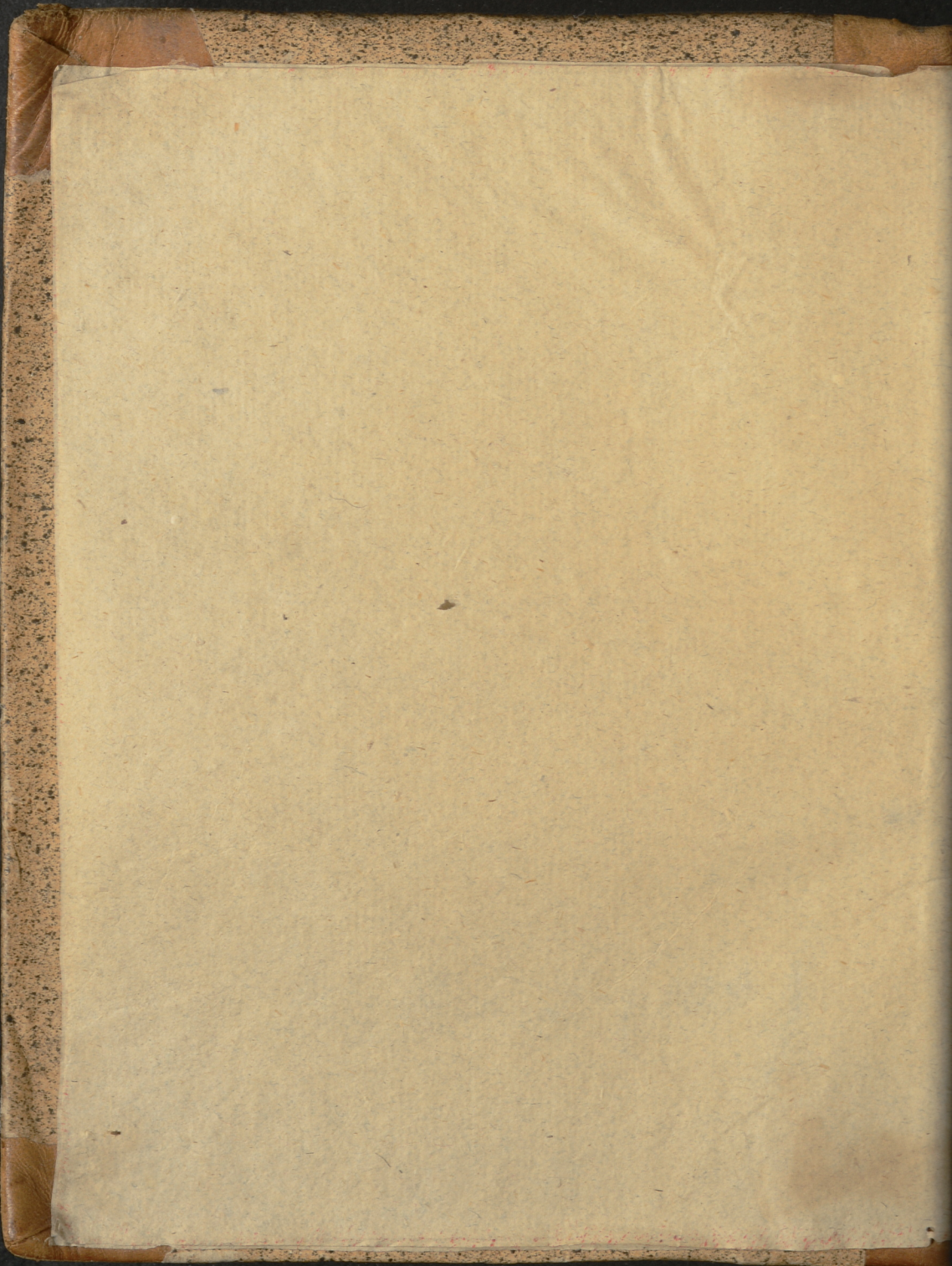
Druck Freier Zugang

V. K. 2 (165.)

39.
SPECVLI IMPERII ROMANI
VETERIS ET MODERNI

Ex l. 2. ff. de O. J. ad modernum usq; Imperii
statum, & formam continuati

DISPUTATIO SEXTA,

DE

CENSORIBUS:

DIKTATORIBUS, ET

MAGISTRIS EQVITVM,

Qvam

SS. Triade feliciter annuente,

PRÆSIDE

Viro Clarissimo, Consultissimo & Excellentissimo

DN. JOANNE Siehman / Pom. J. U. D.
PROFESSORE REGIO,

Præceptore & Fautore æviternum honorando,

Publicæ disquisitioni submittit

JACOBUS KINCELIUS, Sverin. Polon.

*In Aroaterio Majori d. Maji horis
ab 8. matutinis.*

ANNO M. DC. LII.

STETINI,

Typis GEORGII GOETSCHII, Pædag. Reg. Typogr.

V I R O

Nobilissimo, Consultissimo, Amplissimo,

DN. ELIÆ HOFFMANNO, J. U. C.
nec non minorum Rg. civitatum Prusliæ
in Curia S. R. Majestatis Varsoviæ Cau-
sarum Patrono & Agenti celeberrimo,
DNO. & Amico suo observantissimo.

quin &

V I R I S

Amplissimis, Consultissimis, Gravissimis, Prudentissimis,

DN. JOHANNI GEBHARTZRO
CKEN/ Consuli Reip. Medzricensis
dignissimo & integerrimo.

DN. MATTHIÆ HOFFMANNO,
civitatis Medzricensis Proconsuli & Syn-
dico spectatissimo, Affini meo honora-
tissimo.

*DNN. Patronis & Fautoribus meis singulari-
ter devenerandis & omnicultis & ob-
servantia prosequendis hanc Juridi-
cam Disputationem, velut primas cona-
tus & ingenii mei aristas devotè offero*

JACOBUS KINCELIUS. RESP.

SPECULI IMPERII ROMANI
VETERIS, ET MODERNI

Ex l. 2. ff. de O. J. ad modernum usq; Imperii
statum & formam continuati.

DISPUTATIO SEXTA

Ad § 17.

DE

CENSORIBUS.

RESPONDENTE

JACOBO KINCELIO, SVERIN. POLON.

Errat † Pomponius enormiter in historia Censo-
res Cosf. infecutos, quasi hi censui non sufficerent. Con-
stat Dictatorem primum Titum Largium cum Magistro
Equitum Sp. Cassio A. V. ccliii. præstitutum Anno 8.
post ceptum à Bruto & Collatino Consulatum qui A. V. ccxlv.
primi Cosf. facti, Liv. lib. 2. § 4. Subsecutus est Aulus Posthumius
cum Magistro Equitum Tito Eburnio A. V. ccliv. Post Marcus Va-
lerius de familia publicolæ eodem anno Liv. lib. 2. Tribuni plebis
primi creati A. V. cclx. Leges xii. Tabul. cum Decemviris A. V.
cccii. & ccciii. Censores vero L. Papyrius Mugilanus & L. Sem-
pronius Atrabinus post ceptum Consulatum creati M. Seganio
Macrinio, & T. Quintio Capitolino Cosf. A. V. cccxi. Censores
ergo præcessere Dictatores tres: Tribuni plebis primi: LL. xii.
Tabularum cum Decemviratu.

Veri interea ordinis memores telam Pomponii in Censori-
bus prosequimur. † Censores à Censu vel censendo dicti quod 2.
nominis ætimon, ut verè officio congruens cognoscitur apud Ul-
pian. in l. *statem* 3. ff. de Censib. & l. *omne territorium* ibid. quod ca-
pita, personas, jugera, & bona describerent Censores, quò sensu
census accipitur à Luca Evangeligrapho cap. 2. ibi *ἐγενετο δε εν*
ταϊς ημεραις οικειαις ἐξήλθε δόγμα.

T

Quod

Quod expressis verbis refert Javolenus in *l. Censeri. iii.* (sic enim incipit in editione Florentina in qua i. pro e. ut & alibi passim ponitur) *ff. de V. S. Aliæ significariones vocis Censeri in l. 20. §. prid. ff. de pecu. hered. l. ult. ff. de suis & legitim. hic alienæ sunt.*

- Censores itaq; sunt qui Censui sunt præfecti, qui Magistratus
3. † cepit Romæ ut diximus A. V. cccxi. post Regifugium LXVII. Decemviratum VII. annos. Fuereq; primi Papyrius & Sempronius.
 4. † De his hæc refert Cicero *lib. 3. de Legib.* Censores populi ævitates: Soboles: familias: pecuniasve censento: Urbis Tempa: vias: aquas, ærarium, vectigalia tuentor: populiq; partes in tribus distribuunt: Exin pecunias, ævitates, ordines, partiantor: Equitum, peditumq; prolem describunt: Cælibes esse prohibent: Mores populi regunt: bini sunt: Magistratum quinquennem habent: eaq; potestas semper esto.
 5. † In totum populum, patres, Equestres, & plebem indifferenter animadvertent, si quid in moribus lateret, non defuit corrigendi autoritas. Tacit. *2. annot.* quam urbi non minus necessariam quam utilem fuisse, deprædicat Valer. Max. *lib. 2. cap. 9.* Ideoq; dictus Magistratus sacratissimus & morum iudex. Plaut. in *prolog. pænul.* quæ animadversio cum primum à Consulibus haberetur, Censores demum certi constituti sunt, qui pro officio præessent nulli alii rei vacantes Fenestell. & Zas. in *l. 2. §. post deinde. h. tit.*

Utilis fuit ævitatum census, ut pateret cui ad honores capesendos, vel aliàs actiones legitimas habere competentia esset.

6. † Refert capitul. in *Anton.* Imperatorem Antoninum iussisse ut apud præfectum ærarii patres nomina liberorum intra 30. diem ut nati fuerint, profiterentur, ut de ætate singulorum constaret.
7. † Unde est quod tam accurata habeatur annorum determinatio in jure expressa.
8. Prima ætas † infantia censui non subjacet quæ extenditur ad 7. annum *lib. 35. ff. de usu fruct. l. si infans C. de jure deliberan.*
9. A pupertate † census cepit in masculis, civibus Romanis ab anno 14. in fæminis 12. completo Inst. pr. *Quibus mod. tut. finit l. fin. C. quando tutor esse desin. l. 41. §. pen. ff. de Vulgar. substit. l. 14. ff. ad Sc. Silan.*

Silan. l. 5. ff. de Testam. l. 2. de vulgar. & pupill. Substit. § 1. Instit. de Nupt. In † causa alimentorum hæc ætas pupillis laxatur & extenditur masculis ad 18. annum fæminis ad 14. *l. 14. ff. de aliment. legat.* tunc enim pubertas intelligitur plena *l. arrogator. 49. §. 1. de adopt. l. 1. §. pueritiam ff. de postul. †* Ætas manumittentis est, qui 17. annum impleverit & 18. attigerit *§. 7. Inst. quibus & causis manumitt. Novell. 119. c. 2. †* Ad honores publicos capesendos requiritur regulariter ætas 25. annorum completorum per *l. ad rempublicam 8. ff. de muner. & honor. l. 2. §. fin. ff. de jure Immunit. †* Quæ justa sit ætas dicitur in *l. 2. ff. de vacat. muner.* Ab hac ætate descendit juventus ad senium † quod ab 48. anno inchoare dicitur *l. non aliter 69. ff. de legat. 3. †* Annus 60. vacat à muneribus invitis, sed non à censu, qui quoad facultates non desinit. Author est Tacitus *apud Helvic. Vespasianum Censorem †* invenisse homines annorum 100. 110. 120. 130. 140. 150. idem tradit sub Adriano Rabbi Akifam cum Barcochabo pseudomesia trucidatum fuisse ætatis 120. annorum.

Alioquin apud Ictos constat † vitæ terminum longissimum esse centum annos † tamdiu homo vivere præsumitur, donec mors non probatur. *l. 56. in fin. ff. de usufruct. & quemadmodum l. 8. de usufruct. legat.* Accurs. hic & in *l. 2. §. 4. ff. Testam. quemad. aper. †* Mors autem probatur per certum mortis nuncium. *c. In presentia de sponsal. & Matrimon. Novel. 117. cap. 11. †* Ita benè meminì in Pomeraniæ Judicio quodam Ecclesiastico super causa matrimoniali inter B. H. & M. R. ex decreto fuisse pœnaliter inhibatum matrimonium contrahendum quod sponsa M. R. asseruisset priorem se habuisse maritum, de cujus morte tamen non constabat. Cum vero contra inhibitionem hanc pœnalem, juxta ac ordinationem loci ecclesiasticam partes clandestinum matrimonium contraxerant, indicta fuit graviori pœnâ separatio, donec mors prioris mariti legitime probaretur, quæ decreta fuerunt valde legalia, non tantum propter metum bigamiæ sed & pœnæ bigamiæ evitationem, cujus rei exemplum est in arresto Tholosano in causa Martini de Guerra prioris mariti, & Arnoldi Tilli secundi, & Rolliam fœminam, in qua causa Corasius fuit referendarius, quod allegabatur, per quod priori marito mulier adjudicabatur.

21. Et est text. expresus in *e. cum per bellicam 34. q. 1. § 2.* † Ceterū quoad tempus hoc centum annorum cum juris consultis nostris consentit Dioscorides qui hoc ita putat cordis ratione, quod in anniculo mensum habeat duarum dragmarum: in bino quatuor: in trino sex: ac demum pro cursu pari in annum quinquagesimum à quod decreta incipiunt, & ad æquilibrium supputantur unde fit ut aliò quinquaginta annorum ambitu peractò cordis delapsu nullo lum supersit vitæ spacium. Sed ipse † Justinianus longioris vitæ testis est in Zosymo Abbate, quem memorat prope viciesimum & centesimum ætatis egisse annum, pollentem & animi virtutibus & corporis operationibus, tantam in eo gratiam Dei floruisse. Novell. 5. cap. 2. in verb. *si vero intra.* Quam ætatem longissimam ipsi Jehovah visam esse refert Moyses *Gen. 6. v. 3.* eamque hominem vix egredi posse statuit Trebellius Mathematicorum doctissimus, longioresque vitæ terminos asserere, fabulosum esse vid. Rhoding. in 20. lect. antiqu. cap. 34. ubi longioris aut brevioris vitæ rationes Philosophicas cumulat.

- Æquè saluberrima res fuit magno futuro Imperio civium descriptio quæ natales, quæ censum, quæ duo censoribus profiteri necesse habuerunt cives. † Inde Natales & censuales erant professiones de quibus agit *l. statum C. de fide instrument. l. ult. C. sine censu vel reliq.* Illis parentes soboles suas; His familias, bona, patrimonium, pecuniasvè profitebantur. De priori specie accipiendæ sunt *l. etiam ff. de probat. l. non nudus. C. eod. l. nec omisa. l. parentes. l. interrogatam. l. liberos. de liber. caus. & locus Scævola in l. Imperatores §. 1. de probat.* † Harum professionum speciem primitus servium Tullum Sextum Romanorum Regem præmonstrasse Dionysius refert, quod Patres eo tempore in singulorum liberorum recens natorum capita aliquid Junonis Lucinæ templo inferrent. Ipsique patres censerentur & non tantum suam liberorumque ætatem, sed & facultates, suam & uxoris & liberorum nomen profiterentur *lib. 4.* Qui mos continuatus secundum Capitolin ad M. Antonini Philosophi tempora, qui addidit ut hæc professio apud præfectum ærarii fieret. Vereor ne hic in persona Antonini error sit. Marcus enim Antoninus Philosophi Antonini Filius fuit, ipse autem Patet non M. sed

M. sed Aurelius Antoninus Philosophus dictus & 17. Imp. Ethnicus numeratur. Huc facit quod ait Apulejus *Apolog.* Pater ejus natum sibi filium more cæterorum professus est. Quæ nomina professa in templo Saturni, quo & leges & Sæta asseruabantur (quod *Φυλακτήριον τῶν συμβολαίων* erat) ad acta reponerentur quo alludit juvenalis *Satyr. 9.*

Tollis enim & libris actorum spargere gaudes
Argumenta viri: Foribus suspende coronas

Jam pater es.

De † Censualibus professionibus vide *l. ult. ff. de muner. & honor. 25. l. 7. C. de donat. & Imprimis l. 4 ff. de censibus* quæ lex est Ulpiani qui sub Alexandro Severo floruit cujus tempore hoc munus fuit Censorum ultra 60. annos post fata Antonini, ipseque Cicero qui *lib. 3. de legibus* officium censorum describit sub initio Augusti trucidatus est. † Ergo quæstores ærarii de quibus loquitur Capitolinus ad 26. tempus Antonini parum à censoribus discreparunt, nisi dicendum sit quæstores sub censoribus eorumque directione hoc munus obisse, quemadmodum & fuere Magistri Censuum ad hoc constituti, ut apud eos professiones, testamenta & tabellionum instrumenta æderentur & publicarentur, cujus rei testimonium exhibet *Novell. 44. l. testamenta 18. l. consulta 23. C. de Testam. l. orphano troyphos 30. C. de Episc. & Cleric. l. secundum 32. C. de donat. l. ult. C. de jure Emphyt.* Atque ad hunc censum alludit Apulejus *Apol. 1. ibi.* Quod si hæc exempla nihili putas, ac me non ad causam agendam, sed censum discredendum vocasti, profiteor mihi & patri meo relictum à patre H-S. vicies. Ad hunc censum una cum fortunis familiæ quisque sua capita deferebat. Erat enim census *καὶ τῶν ἔστων καὶ τῶν ἀνεσπών ἀπογραφή.* *Josipp. lib. 18. antiqv. Judaic. Tertull. lib. 4. advers. Marcion.*

† Qui census profuit non tantum ad illud, ut ex censualibus 27. tabulis ætatum nonnunquam probationes peterentur, refert namque Plinius ex censu longissima quorundam vitæ spacia exscripta fuisse. *lib. 7.* Sed & ut intelligeret civitas, quantum numero militum, quantumque pecunia polleret *Liv. l. 1. ne incerta fiducia majora viribus*

- ribus aggredetur, secundum illud Imperatoris, quod sæpè de facultatibus suis amplius, quam in iis est, sperent homines §. 3. *Inst. qui & quib. caus. manumitt.* præsertim antequam ex publico stipendio militatum est, quo tempore ciues nimio ære alieno oppressi sunt, de quo dixi ad §. 8. post ex censu hoc publico civitas ærarii vires in milite conscribendo potuit habere cognitatas. Singulis in-
28. super expedit civibus, non relictis incensis, † qui enim censu non fuissent, venditi sunt, & ideoq; maxima affecti capitis diminutione Ulpian. *tit. de tutel. Cic. pro Cæcin.*
29. † *Templorum* præterea habebant Inspectionem ne quid indecenter in illis, vel circa ea fieret; item aquarum non tantum thermarum, sed & quotidianæ pluvix perennis & profluentis æstivæ & hybernæ, de quibus est text. in l. 1 §. loquitur ff. de aqua quotid. & æstiv. §. & quidem *Inst. de R. D. l. 7. ff. Quæmodum servit amitt. l. D.*
30. *Pius ff. de aq. & aq. pluv. arcend.* Viarum itidem † publicarum per quas iter populo patet, quæ vel ad mare, vel ad oppida pertinent *Mod. l. 15. c. ult.* quæ sunt vel prætorix, consulares, regales & militares. l. 2. §. *viarum & l. ult. ff. de itineribus publ* quæ publicè muniuntur & redemptores recipiunt. Hygen. *de Limitibus Constit* Si quæ etiam in viis privatis quicquid contra decentiam morum obtingeret, observabant; suntq; hæc viæ vel *agnariæ*, quæ in agris sunt, vel ad agrum alterius ducunt, vel *vicinales* quæ in vicis sunt, vel in vicis ducunt. Inter has & cæteras militares hoc inter est, quod militares exitum ad mare aut in urbes aut in flumina publica, aut ad aliam viam militarem habent: Vicinalium vero pars in militares & publicas exitum habent, pars sine exitu intermoriuntur. l. ult. ff. de loc. & itiner. publicis
31. † *Ærarium* item & *vestigalia* tuebantur. Cic. *d. lib. 3. de legibus*, quamdiu sc. censores in usu erant. Desisse autem videntur Valentiniiani & Valentis Imp. temporibus qui Anno Christi CCCLXIV. urbis vero conditæ MCVI. ad Imperium evecti sunt, quod elicere licet ex l. cum ad 2. C. de condit. in public. horr. lib. 10. tit. 26. ubi ædificiorum publicorum vel vetustate, vel pluviis corruptorum refectio & animadversio (quod censorum ex Cic. l. 3. fuit munus) officio præsidis demandatum est.

† Æra-

† *Ærarium* in libera Repub. in æde Saturni habebatur Fests. 32.
lib. 1. post principes duplex habuere, vel rerum privatarum, cui
 præerant comēs rerum privatarum, vel sacrarum largitionum,
 addere lubet tertium rerum fiscalium. *l. unic. C. de Quæstor. & Ma-*
gistr. offic. & comitibus lib. 12. tit. 6. Tit. c. de comitt. rerum privat. ubi
 Gothofr. Fuit & in antiqva Roma *ærarium Sanctius* appellatum,
 unde pecuniam promi non liceret. *Cic. lib. 7. ad Attic. Epist 19.*
Liv. lib. 7.

Vestigalia Censores post præfides locabant, & publicanos
 constituebant *l. 203. ff. de V. S.* † quorum maxima Romæ & po-
 tentissima fuit societas, isq; ordo in provinciis plurimum autho-
 ritate & potentiâ valebat. *Cic. in Epist. ad Consul. & pro Plancio. Liv.*
lib. 35. qui Tributum & vestigal publicum Reipubl. pendebant
 † quorum erant tria genera. *Decumarum* quæ ex frumento, vi- 34.
 no, oleo, & frugibus minutis exigebantur. *Scriptura*, quæ ex
 pascuis *Plin. lib. 19. cap. 3.* *Portorii* quod ex mercibus exportandis
 vel importandis recipiebatur. *l. 17. ff. de V. S. l. 13. de publ. d. l. 103. de*
V. S. De moderno vestigalium circa eorundem constitutione, mu-
 tatione, innovatione & præscriptione &c. jure, dicendi jam locus
 non est oportunus vid. *Recesf. Imp. Ratisbonens. de Anno 1576. in fin.*
P. Frideric. lib. 2. de mandat. Judic. c. 43. n. 2. & 11. tot. tit. ff. de publi-
can. & eod. de Vestigal.

† *Cælibes* esse prohibiti sunt Censores ut ostenderet S.P.Q.R. 35.
 Censores sicuti omnibus virtutum essent speculum in matrimonii
 decore aliis non esset despectui, quod vinculum matrimonii à Deo
 ordinatum, & natura cuius insitum est, ne gentes & mundus defi-
 ceret. Hadrianus egregiè dixit: se malle hominum adjectione
 quam pecuniarum copiâ ampliare Imperium *in l. 7. ff. de bonis dam-*
nator. Cujus rei pulchra à Valer. Maximo adducuntur censorum
 Exempla *lib. 2. cap. 3. & cap. 4.* vid. *Scalig. lib. 3. Poet. cap. 101.*
 † *Cælibes* quasi cælites dictos vult Fabius quod onere gravissimo 36.
 vacent. *l. 1. c. 6.* † Lege quidem Julia & Papia Cælibs ex alio- 37.
 rum testamentis quicquam capere non poterat, nisi post mortem
 testatoris intra 100. diem matrimonium contraheret, præterquam
 ex testamento cognati ad sextum usq; gradum. *Ulpian. tit. 13. de*
cælibe

calibe aet: quæ lex per Constant. & Honor. Imp. abrogata est.
Tot. tit. de Infirmam. pan. calibat.

- Et licet respectu Dei svadentis Gen. 2. vers. 18. Non bonum est hominem esse solum, dicentis, & utilitatem Ecclesiæ & Reipublicæ
38. maximam conjugalitatis status præferendus sit cælibatui † ideoq; & uxoribus severissimè injungat Deus ut maritis suis honorem & obsequium præstent, cujus rei exempla constant. Gen. 2, 3. 16. Num. 30, 7. Deut. 22, 5. Tob. 10, 13. Proverb. 11, 16. c. 12, 4. c. 31, 12. 1. Cor. 7, 11. c. 5, 6. c. 14, 34. Ephes. 5, 22. Colof. 3, 18. 1. Timoth. 2, 11. c. 3, 11.
39. Titum 2, 4. cum seq. 1. Petr. 3, 1. & simil † Diffidendum tamen non est respectu cõjugum quando uxor ad mariti obsequium nullo modo se temperat, neq; flecti patitur, cælibatum esse tolerabiliorem, si amplius res esset integra, longeq; esse vitam feliciorem solitariam & cælibem, quam infumere cum tali conjugatam, quæ quoad obsequium in maritum pervicacem & obstinatum neglectum: Educationis liberorum affectatam & per versam indulgentiam: domesticorum rei; familiaris inordinatam tractationem turbulenta cor mariti sapientis quotidiè exanimat & concutit, quæ ad quodvis indesinenter caninò more verecundiæ & pudore sepositò injuriose latrat, flagrantes & minaces oculos habet, labia quatit, dentes comprimit. Senec. 1. de ira cap. 1. Olim in sacello Deæ viriplacæ redigebatur hujusmodi uxor marito ad concordiam. Valer. Max. lib. 2. cap. 1. Hodie locus est Consistorio si maritus lacesitus talem
40. uxoris indolem Ecclesiæ & Reipubl. vult detegere. † Infortunatissimum hominum hunc maritum Anton. de Guevarra conquestus est, cui uxor refractaria, inobsequiosa & turbulenta contigit.
41. Contra † maritali concordia nihil unquam excogitari potest beatius & ad rem familiarem augendam aptius secundum Horat. 1. Od. 13.

Felices ter & amplius

Quos irrupta tenet copula, nec malis

Divulsos queremoniis.

Suprema citius solvit amor Die.

Extat interrogationis formula apud Gell. quæ Censores in solemnibus Juramento de uxoribus utebantur. Et TU EX ANIMI TUI SENTENTIA UXO-

TIA UXO-

TIA UXOREM HABES? *lib. 4. cap. 20.* Cic. *Orat. 2.* Hanc Concordiam vir prudens semper cogitet & infectetur, quam si non apiscatur, res suas quantum possibile est agat, & ferendum sibi ducat quod ad breve vitæ curriculum Deus sibi imposuit. Gell. *1. cap. 17.* Corasius ait. Fœmina necessarium malum perferenda nobis est, quæ inconstantis, varii, & perversicacis animi multarum calamitatum hominibus ab initio mundi causa fuit ad Tit. *de stat. homin. repetit. Lect. vol. 2. ad l. in multis.*

Addit censoribus Cic. *d. lib. 3. de Legibus.* † *Mores populi re- 42.* gunt: Hi ut Plutarch. ait in *M. portio Catone* cum alias res, tum vero ut mores vitasque discutiant, plurimo Imperio & potestate esse visum est, utique de nuptiis, liberorum procreatione, educatione, vivendi ratione, de conviviis, de luxu, vestitu diligenter inquirent. Nullam denique omnium cupiditatum ac institutionum esse, quam odorari ac indagari non oporteat. Iis enim longè putabant facilius quam publicis muneribus, aut iis quæ in oculis omnium fiunt hominum mores, eum posse deprehendere, qui severitate disciplinæ, ne quis ad voluptatem uteretur custodiret, & acerrimè coerceret, ne quis primam ac consuetam vivendi disciplinam transgrederetur. Extat edictum Censorium de coercendis Rhetoribus apud Gellium, quod ita habet: Renunciatum est nobis esse homines, qui novum genus disciplinæ instituerunt ad quos juvenus in ludum conveniat: eos sibi nomen imposuisse Latinos Rhetoras: ibi homines adolescentulos dies totos desiderare. Majores nostri quæ liberos suos discere & quos in ludos ire vellent, instituerunt. Hæc nova, quæ præter consuetudinem, & morem majorum fiunt, neque placent, neque recta videntur. Quia propter & iis qui eos ludos habent, & iis qui eò venire consueverunt, visum est faciendum, ut ostenderemus nostram sententiam, nobis non placere. d. Gell. *lib. 15. c. 11.*

Simili modo ad severitatis Exempium Fabricius & Æmilius censores † ipsum Cornelium Ruffum qui bis Consul & Dictator 43. fuerat Senatu moverunt, quod argenti facti cænæ gratiâ decem pondo haberet. Gell. *d. lib. 15. c. 11.* Val. Max. *lib. 2. c. 4.* Cic. *pro Cluent.* Adco detestati sunt Romani luxum in cibis & conviviis, &

- studuerunt probitati atq; industriæ non sumptibus aut Divitiis Sa-
 44. lust. *ad Cæjar* † Exeant Aulâ Cleopatricæ dapes: Heliogabali stru-
 tionum cerebella: Caligulæ ex auro confecta obsonia. Cælius *l. 28.*
 45. *c. 3.* † Augustus cœnam tribus ferculis, aut cum abundantissimè
 senis præbebat, ut non nimio sumptu, ita summa comitate. Sve-
 ton. *in Augusti. cap. 47. & c. 76. 77.* Tiberius uti Augustus vini erat
 parcissimus Sveton *c. 34.*

- Vestitus ne in luxum abiret, hunc Romani certum & perpe-
 46. tuum voluerunt, † viris in toga & fæminis honestis in stola & pal-
 la quæ Togavestitis fuit civium Romanorum ita propria, ut non alio
 vestis genere iis uti in publico liceret: ac ne in provinciis quidem
 47. quemadmodum ex Orat. Cic. *pro posthum.* intelligi potest, † pere-
 grinis enim jus togæ non fuit. *l. si accepto 32. ff. de jure fisc.* Hinc Virg.
 48. ait Romanos rerum dominos gentemq; togatam. † Formam hu-
 jus fuisse rotundam & aptè celsam refert. *Quintil. lib. 11. c. 3.* pars
 ejus prior mediis cruribus optimè terminabatur. Posterior eadem
 49. proportione altius quam cinctura sinum habebat inundantem de-
 centem qui sub dextro veniens super humerum sinistrum poneba-
 tur. Mensura senas ulnas habebat togæ justæ, † qua Romani
 in pace utebantur, in bellis paludamentis. Cornut. *in pers. Satyr. 5.*
 50. Adolescentibus † sumta virili toga brachium exerere per an-
 num non licuit Cic. *pro Calio*, pueri ad annum 16. prætextâ toga
 utebantur, cujus oræ purpurâ intexta erant, ab eo tempore incipie-
 bat virilis toga. *Ulpian. l. 23. §. 2. ff. de arg. legat.* quæ in publico
 singulis æqualis fuit. Sveton. *de Casare* acceptis vulneribus de-
 cumbente. Togâ inquit, caput obvolvit, simul sinistrâ manu si-
 num ad ima crura deduxit: videlicet ne quæ corporis pars inhone-
 stè nudaretur. Alias in Triumphis, Togæ erant Regum & Consu-
 lum auro & purpura intextæ. In ludis & spectaculis & diebus fe-
 stis candidiore Toga utebantur cives, uti & Candidati principum
 & qui Magistratum petebant. *Valer. l. 4. c. 5.* infimæ autem condi-
 tiones homines pullatos dictos, & qui funera comitarentur atratos
 fuisse, item Reos ex *Quint. l. 2. & 6.* deprehendere licet, quanquam
 conicere est ex Sveton. Pullatos Augustum ad pristinum vestitum
 revocasse Sveton. *in Augusto.*

† Sic

† Sic & *Vittis* crines redimitæ, vesteq; talari indutæ honestæ 51.
mulieres in publicum procedebant † succinctioribus contra & 52.
quæ ad viriles proximè accederent, meretrices utebantur, sellis
item lecticisq; honestiores matronæ gestabantur. Dion. lib. 5. 8.
Horat. lib. 1. *Serm. Satyr. 2. fac. l. 15* §. 15 ff. de injur. Spartæ solis me-
retricihus floridas vestes & mundum aureum concesserunt. Cle-
mens Alexand. lib. 4. *pedag.* Laudabile certè foret statutum sicubi
meretrices ab honestis matronis vestitu discriminarentur.

Porro Censores *Bini sancto, quinquennium habent*, sc. usq; ad
tempora Mamerci Æmilii qui lege lata censuram annuam & feme-
strem fecit, post Appius Claudius centum abhinc annis triennium
& 5. mensibus censuram solus habuit cum omnium invidia. Liv.
1. 9. Desistisse censuram Valentiniani temporibus conjicere est ex
1. 2. *C. de condit. in barr. public.*

Hoc officium Censorium cum videretur satis operosum ac
minimè consulare cui scribarum ministerium, custodiaq; & ta-
bellarum cura subjiceretur, † parva origine censura orta est, Li- 53.
vio attestante, ut nefas ductum è Patribus Censores creari, cumq;
à primoribus honor iste sperneretur, papyrius Semproniusq; quo-
rum de Consulatu dubitabatur utrum solidum consulatum ex-
plerent, censuræ à populo suffecti sunt. Verum successu tempo-
ris censoria dignitas omnium Magistratum ferè princeps facta,
ait, Cic. in *Catone* qui post consulatum censuram ambivit, quæ
universæ Reipublicæ supremum ac perfectissimum locum haberet.

Ad hoc munus eligebatur à populo alter patritius alter ple- 54.
beius, † qui prorsus cives, ita notabant virgulâ nomini in albo
subductâ, ut qui Senator esset, ejiceretur senatu. Qui Eques Ro-
manus, equum publicum perderet, sivè aut strigosum aut macilenti-
um haberet Kirchnerus *Orat. 28. p. 562.* Qui plebejus in *caritum*
tabulas referretur & esset ærarius ac non amplias per hoc in albo
centuriæ suæ ad hoc ut civis esset, sed tantummodo sine tamen in
familiæ nota (nisi propter turpitudinem notatus esset) pro capite
suo tributi nomine æra præberet.

† Carites pro sacris bello Gallico receptis, custoditisq; pri- 55.
mi municipes sine suffragii jure facti sunt, concessumq; illis ut

- civitatis Romanæ honorem haberent, sed negotiis, & muneribus vacarent. Hinc cærites tabulæ appellatæ in quas Censores referri jubebant, quos notæ causâ suffragiis privabant Agell. *lib. 1. cap. 13.*
56. † Notæ Censoriæ *triplices* erant, *aut* ex senatu aliove Magistratu movebant, *aut* ærarios faciebant *aut* eqvitem eqvò publicò multabant vid. Val. Max. *lib. 2.* Livium & alios. Tres fuerunt civium ordines atq; ex illis movebantur à Censoribus si probum cognovissent secundum legem Censoriam antiquam: Probrum in civitate ne relinqvunt Cic. *lib. 3. dell.* Tradunt Historiæ Censores non semper ex causis æqvè momentosis Senatores senatu movisse: Cornel. Ruffus à Fabric. Senatu motus est, quod decem pondo argenti pro habendo convivio comparasset. Val. *lib. 2. c. 4.* Antonius Senatu motus quod uxorem sine amicorum consilio habito repudiasset. Valer. *d. loc.* † Maximilius à Catone Seniore Censore Senatu turbatus quod uxorem in præsentia Filii osculatus fuisset. Livius *lib. 98.*
58. † Translatò autem in principem Imperiò Imperatores correctionem morum susceperunt, quorum autoritate, non Censorum Senatores ordine moveri ceperunt. Sveton. in *Domitian.*
59. Valer. Maxim. Et Plutarch. in *Coriolan.* tradunt † bis hunc Magistratum ambire, aut alterò Collega mortuò superstitem in officio permanere non licuisse. Unde Livio Druso mortuo cum collega ejus Scaurus se magistratu minimè abdicare vellet Tribuni plebis jussu in carcerem ductus est.
60. Hodiè † Collegium Electorale Censoriam autoritatem quodammodo referre videtur in actu depositionis Imperatoris quod Wenceslao & Adolpho Naslaviensi Impp. contigit Goldast, in *Reichs-Sagungen part. 1. fol. 178.* Lambert. Snaffaburg in *Anal. Henrici. IV.* † Alias Census pro collectis & contributionibus hodiè nomen sortitur & peculiarem Magistratum regulariter non facit, sed à quolibet Magistratu, jurisdictionem & Regalia vel ad minus usum Regaliorum ex conventionione habente indici consuevit.
62. † Inde collectæ seu census sunt vel generales seu Imperiales, quæ ab Impp. alia territoriales provinciales circulares & locales quæ à statibus Imperii & civitatibus mediatis indicuntur, illæ
vulgo

vulgo sunt *Reichs Steur/Reichs Anlage* quæ pro expeditione Turcica ac sustentatione Cameræ solvitur. Anth. *Decis. Cameral.* verb. *collektarum exactio*. Contra quam nulla est clericatus aut privilegii exemptio. Recess. Sperens. *de Anno 1544. S.* und in diesem Christlichen/ ic. quam collectam seu Censum status Imperii immediati solvunt, cui si ipsi sufficere nequeant in subsidium subditos subcollektare permissum est non tamen ultra summam cuiq; statui in matricula assignatam d. Recess. *de Anno 1544.* Alia est *Kreyß Steur*/ quæ peculiariter ab Imperii circulis à Maximiliano I. *de anno 1512.* Recess. Trevirens. & Colonienf. *S. darouff haben wir institutis*, indicuntur de quibus vid. Ruland. *de Commisfar. lib. 5. cap. 4. part. 2. n. 54.* Petr. Denais. *in Jur. Cameral. tit. 22.* Quoties hoc contingit census, ut & alia non ab omnibus decem, sed sex duntaxat circulis deliberatur, & pro salute Imperii constituitur. Whener. *in observ. pract.* verb. *Standt des Reiches, Landsteur/ gemeine Landes-Anlagen/ Schffel/ Molz/ Mundsteuren/ Kopffgeld/ Viehesteur*/ cum statuum provincialium suffragio & consensu principes decernunt, quemadmodum & Imperiales Collectæ cum statuum præhabita deliberatione & suffragio indicuntur. Sleidan. *lib. 1. in Capitulat. Carol. V.* Bocer. *de Collect. c. 1. n. 8.* Salus enim populi, publicaq; Imperii, & territoriorum sustentatio & tuitio in causa belli, & pacis causæ collectarum debent esse impulsivæ, non privati ærarii augmentatio.

Civitates municipales censum constituunt per Collegium Senatus, pro cuiuslibet Republicæ forma & statu mit inziehung der hundert/ funfzig/ oder achte Männer/ &c. der Gernerck/ Companen Verwandten/ Deputirten aus der Bürgerschaft/ &c. Hæ namque licet Regalia non habeant, usum tamen regaliorum habere possunt, ex præscriptione, & conventionione cum civibus inita. Molin. *in Consuetud. Paris. lib. 1. S. 5. n. 55. & seqq.* definire ut urgente necessitate collectas, census, & gæbellas vulgo *Steuern/ Accise, Kopffgeld* &c. cives senatui solvant, quò tamen casu major civium consentientium pars minori dissentientium præjudicare minimè potest, quod enim ad omnes indistinctè pertinet, ab omnibus debet indistinctè approbari. *l. quod magis ff. ad Municipal. l. aliud 160.*

V 3

ff. de

ff. de leg. 3. Unaq; ut Faber ait in *Cod. rerum in Saband. Judicat. faba nigra* in istis actibus voluntariis potest totum Impedire actum. *lib. 9. tit. 29. definit. l. 8. n. 1.* Imponuntur vel personis aut possessionibus, aut utrisq; unde onera sunt vel realia personalia aut mixta, suntq; vel ordinaria vel extraordinaria. *l. 1. §. ult. ff. de muner. & honor. ubi Bartol. & Dd. de quo in lib. 2. capite ult. pluribus oportu-
nius agemus.*

Ad §. 18. & 19.

De Dictatoribus, & Magistris Equitum.

64. **R**espiciendum † ad successionem Magistratum quam Pomponius confundit, quod innui *ad princip. §. anteced.* † Sciendum Magistratus Romæ alios fuisse *ordinarios*, alios *extraordinarios*, illi perpetuo ac solenni modo in comitiis creabantur populi suffragiis, quorum quidam erant *maiores* qui Comitiis Centuriatis rogabantur, puta Consules, Prætores Præfectus urbi, Censores. Quidam *minores* qui curiata lege vel tributis Comitiis dabantur, quiq; Jurisdictionem nullam vel modicam (nisi delegatam) habuerunt. *l. 32. ff. de injur.* puta Ædiles Tribuni plebis: Tribuni *æararii*: *Quæstores*: Triumviri capitales: Procurator Cæsaris *l. 46. ff. de Contrab. empt.* Extraordinarii constituti quoties usus ac necessitas Reipublicæ postulabat, quales erant Dictatores: Præfecti annonæ: Præfecti vigilum: Item in Provinciis Proconsules, & Proprætores, qui majores quidem, attamen extraordinarii appellati sunt. Vid. *Hottoman. in Comment. Orat. Manil.*
66. Magistratus hi † ab initio ab auspiciis habebantur, secundum *Cicer. 3. de legib.* Magistratus omnes Judicium auspiciumq; habent, siquidem nullus magistratus inauspicatò creabatur, postea erant quibus à populo vel Principe Respublica tota, vel ex parte committebatur. *Fest. lib. 2.* Quod in Dictatoribus, Decemviris, Consulibus, Censoribus, Prætoribus facile deprehendere licet.
67. † Censores autem æquè non eòdem rogabantur auspiciò, atq; Consules & Prætores. Ideo Consules & Prætores invicem Collegæ suat, non autem cum his Censores, neq; hi Consulium aut Præto-

rum turbant, aut retinent auspicia, neq; hi censorum. Et quamvis Consules & Prætores Collegæ sint, non tamen inter illos est mutua rogatio. Gellius *lib. 13. cap. 14.* Distincti ergo Magistratus distincta habuerunt officia & auspicia.

† Inter Majores Magistratus extraordinarios eminuit Dictatoria potestas, quam à Græcis desumpsisse Romanos videtur Dionys. Halcarnas. Licinius autem putat eos Dictatorem ab Albanis sumpsisse, dicens illos primos post Amulii & Numitoris mortem deficiente Regiâ cognatione annuos creasse Magistratus potestatem eandem habentes vocasse eos Dictatores. 68.

† Anno ix. ut cum Eusebio & Livio numero, post Regifugiū T. Largio Flavio & posthum. Cominio Arunte Cofs. congregato concilio in Terentino agro Latini sexto Tarquinio, & Genere ejus Octavio Manilio Ducibus cum xxx. populis aliis pro Regum restitutione commune contra Romanos susceperunt bellum Romani in conscribendis legionibus in multam inciderunt difficultatem. Cives tenuiores, cum propriis sumptibus militandum erat intuentes bellorum tot pericula arma renuebant, nisi à fœneratoribus nomina dissoluerentur, aut remitterentur. Fertur Senatus Consultum pro plebe, nullam hoc tempore fieri exactiorem sive vadimonii sive condemnationis intermittiq; disceptationes omnes, & justitium indici nihilq; Senatum cogniturum nisi quæ ad bellum pertinerent. Placatur quidem hoc ipso ex parte plebs, sed non omnis ex urbe tollitur seditio, quæ cum indies proserpere videretur, speculabatur Senatus per quem maximè modum fieret, ne plebs amplius moliretur res novas. Placuit tollendam esse Consularem potestatem & substituendum majorem belli, pacis, rei; omnis Imperatorem, non obnoxium rationi reddendæ alicujus eorum, quæ veller, aut ageret. Esse verò hujus Magistratus tempus moderatum semestri, quo elapso imperium reddendum esse Consulibus. 69.

† Quæ vero Senatum cogebant ad Tyrannicum dissolvendum bellum ultroneam tolerare Tyrannidem multa quidem erant alia: super omnia vero Lex Val. publicoræ. Cogitabat igitur hac lege stante minimè obtemperatos esse coactos à Magistratibus

bus pauperes, hæc vero abrogatâ in eam omnes adduci necessitatem, ut iusta facerent. Decernit itaq; denuo Scitum, ut Coss. ambo potestatem deponerent, quisvè alius Magistratum haberet. Unusq; vir, quem Senatus eligeret, populus confirmaret, rerum potestatem adipisceretur. † Hoc quam haberet vim, plebs ignorans, decernit firma esse, quæ Senatui viderentur. Tandem post multa Cominius Aruns pronunciat Largium Dictatorem, quem admodum soliti erant interreges, seq; Magistratu abdicat; Sicq; primus creatus est hic Romæ Princeps unicus belli, pacis rerumq; cæterarum Imperator.

72. Dictatores dicti, † quod ab altero Consulum captatis auspiciis nocte & silentio non à populo in Comitibus Centuriatis ad instar aliorum Magistratum dictarentur. Plutarch. in *Marcell.* nunquam à populo rogante Senatu nominatus, qui postea à Consule diceretur. Dionys. Liv. lib. 3. & 27. quod irregulare tamen fuit, ut dilucidè notat. Liv. d. loc. Apud eundem extant exempla cum negassent Consules dictare, creatos esse à pratore Urbano Dictatores. Item aliquando rogasse Tribunos plebis & plebem scivisse, quæ res ne aliquando in repentino, rerum periculo urbi nociva foret, decrevit Senatus ut Consul priusquam ab urbe discederet populum rogaret, quem Dictatorem dici placeret. Liv. d. lib. 22. Qvin & L. Cornelius Sylla Dictator à L. Valerio Flacco interrege dictus est auctore Appiano lib. 1. de bell. Civil. Caj. Julium Cæsarem Dictatorem Senatus creavit. Plutarch. in *ejus vita.* Dictatoribus hisce Dionysius Halicarnas. *Prytanes* apud Rhodios. *Beotarchos* in Bæotia: *Medasticos* apud Campanos: *Sufferes* apud Pannonos: *Thesalos*, *Archontes* apud Athenienses: *Armostas* apud Lacædemonios, comparat.

73. Hi & similes Dictatores † nullo alio pacto creati consueverunt, quam cum vis aliqua major de improvviso aborta ingentem urbicladem minitari videretur. Quamquam & fuerit Dictator Romæ creatus *clavis* in pestilentia in ædis Jovis latere dextero figendi causa, de quo Livius lib. 6. commemorat. item *comitorum* habendorum lib. 7. & 9. *Questionis* exercendæ lib. 9. *Ludorum* faciendorum; *Senatus* agendi: *Feriarum* latinarum, quæ tantum nomen

mca

men Dictatorum petebant, Rei vero gerendæ, aut seditionis fedan-
dæ causa dictati sunt regulariter ab altero Consulum captatis au-
spiciis. † Nullus enim Magistratus major sine auspiciis fuit, exce- 74.
 ptis Proconsulibus & propratoribus. Auspicia tamen etiam oportuit esse penes alios Dictatores, quod refert Livius *lib. 2. L. Veturium Philonem*, Comitiorum habendorum causa creatum, cum M. Pomponio Mathone Magistro Equitum decimo quarto die, durantibus adhuc Comitibus Magistratu se abdicare iustos esse quod vitiosis auspiciis creati essent. Comitiorum habendorum causa creabatur Dictator cum contingeret ambos Consules urbe abesse, //
neq; eorum copia in termino haberi posset Dictator ad Comitium agenda rogante prætoro Urbano vel Tribuno plebis, à populo vel plebe creari solitus est qui Comitibus finitis Magistratu abibat.
Liv. lib. 23.

Verum superstitio circa auspicia Romanorum tanta fuit, ut sine eis nulla Comitium nullosq; Magistratus creari fas fuerit, creditum est enim fata agere non sinere si bona non apparerent auspicia, † quæ ex avium velatu deprehenderunt, si ab ortu solis seu 75.
 sinistra mundi parte Cornices, Aquilæ, Vultures & aliæ Aves cum Diis sacra fierent, advolarent, ab occasu seu septentrione aut ab Austro volitantes auspicia infausta comitia impediunt excepto corvo oscine qui bonum ab occasu præbuit auspiciam. Varro *lib. 5. Epist. quæst.* Hinc illi versus

Vulpes facta abeat rutilo neu Solis ab ortu
 Oscen corvus eat, sed cornix: lævior aura:
 Persicum Haruspiciam.

Etiam ab ortu secundum Plinium: Oscinem Corvum prece suscitabo solis ab ortu *lib. 10. c. 19.*

† Captata autem sunt Auspicia noctu & silentio, cum scilicet 76.
 Consul uterq; præfens alter Dictatorem constitueret. Erat enim electio futuri hujus magistratus abrogatâ L. publicolâ concessa consultationi Senatus & potissimum Consulium, licere hanc ipsis per sese facere, Dionys. † Si qua vero Consul, negaret vel uterq; 77.
absens esset silentio res non peracta, quod instat apud Livium, qui hoc ostendit iis verbis. Decrevit Senatus ut Consul M. Valerius ex

X

Sicilia

Sicilia vocatus, priusquam ex urbe discederet populum rogaret, Dictatorem dici placeret: eumque quem populus iussisset diceret Dictatorem. Si Consul noluisset, prætor Urbanus populum rogaret. Si nec is quidem vellet, tunc Tribuni ad plebem ferrent. Cum Consul populum se rogaturum negasset, quod suæ potestatis esset, prætoremque vetuisset rogare, Tribuni plebis rogarunt, plebsque scivit ut Q. Fulvius, qui tum ad Capuam erat, Dictator diceretur. Sed quo die id plebis Consilium futurum erat Consul nocte clam in Siciliam abiit, destituti que patres literas ad M. Claudium mittendas censuerunt, ut desertæ Reipublicæ à Collegâ subveniret, diceretque quem populus iussisset Dictatorem. Ita à Marco Claudio Consule Fulvius Dictator dictus d. Liv. 28.

78. † Constitutio hæc Magistratu, ne ullum usquam nisi in cura parendi populi erat auxilium cum à Consulibus ad populum provocare antea liceret, jam nullum provocationis aderat subsidium erat enim hic Magistratus major Tyrannide secundum leges; ideoque supra Consularem potestatem. † Hæc creatio cæteri Magistratus omnes præter Tribunos plebis se abdicarunt. Polyb. lib. 3. † ubi etiam eum in hoc à Consule differre scribit, quod Consulem XII. tantum secures præcederent, hunc vero XXIV. præterea illi necessario multa ad Senatum retulerunt, hujus vero summum liberumque fuit Imperium, & in caput civis Romani criminalis & capitalis animadversio. Cic. lib. 1. de legibus, si tamen procederet legitime nec indicta causa. Cic. d. loc. cuius rei est exemplum in hystoria Papyrii dictatoris & Fabii Magistri Equitum apud Liv. lib. 8. Consuli intra urbem præferebantur duntaxat fasces, extra urbem secures, Dictatori utrobivis. Fabius Maximus Dictator adversus Hannibalem copias ducens ut obvius sibi Consul sine lictoribus prodiret per viatorem iussit, consulque paruit. Liv. lib. 22 † Quamvis itaque existiment Politici propter extremam mortalium ambitionem, & summam regnandi libidinem periculosum esse totam rei summam uni committere Ammirat. l. 5. c. 1. Ex eo quod in facilem Tyrannidem mutari posset summa potestas, quod in Sylla & Cæsare Roma experta est. Verum enim vero ante horum tempora unico Dictaturæ remedio ab interitu semper fuit vindicata Reipublicæ libertas.

Atque

Atq; ita notat Sleidan. (quod hic referre lubuit) nihil magis ob-
fuisse Germaniæ Principibus cōtra Carol. V. belligerantibus quam
quod non ex unius Philippi Landgravii Hassiæ arbitrio res tota
fuerit administrata, sed belli consilia inter eum & Electorem Johan-
nem Fridericum fuerint divisa *lib. 18. hystor. de stat. religion.* Concor-
dior enim vis in unius Imperio quam collega nemo turbat, aut bo-
na consilia perdit. *Lips. de veter. Magistr, c. 17.* † Quamvis Dictator 82.
habuerit Magistrum Equitum, non tamen hic illius fuit æqualis
collega sed subiectus. Nihilominus tamen visum fuit Dictatorem
tantam potestatem non sine freno habere ac morsu Ciccarell. *Dis-
curs. 1.* Additum hoc est Dictatoribus ut cum ferè Regiam habe-
rent potestatem, ne hujus abusu Tyrannidis periculum urbs incur-
reret, ut esset.

1. Sex tantum mensium quibus finitis Consulium rediret Im- 83.
perium, perpetuum namq; Magistratum post Reges exactos & cœ-
ptam Monarchiam Romani semper averfati sunt, consulatus an-
nuos, censuras quinquennales, ab initio, post tempora Mamerci
Æmilii sesqui annales Dictaturas semestrales habuere, ne diuturna
majestas imperandi lasciviam pareret, partâ lascivia in Tyranni-
dem degeneraret: Eximius ille Camillus exceptus cui Dictatura in
annum invito prorogata est. *Livius lib. 6. ab init.* Tandem Julius
Cæsar ab Antonio Consule populi jussu, dictator perpetuus factus,
summa rerum cum Imperio potitus est. † Defuncto autem Julio
Cæsare Dictaturæ perpetuæ ratio sub Imperatoribus obsolevit.

2. Ut unus tantum Dictator quoq; necessitatis obortæ tempo- 84.
re, neq; solus esset, sed cum Magistro Equitum *Dionys. lib. 5. & Liv.
lib. 27.* Nisi fortassis tunc cum Minutii Magistri Equitum Imperium
cum Fabii Dictatoris summa potestate æquatum est. *Polyb. lib. 3.*
Cumq; Dictatorem Magistratu abire fas erat, prius Magistrum E-
quitum se abdicare cautum fuit, ne ille solus superstes quicquam
detrimenti Reipublicæ moliretur. *Liv. lib. 4.* Ipseq; Dictator fini-
to Magistratu à Patribus & populo cum gaudio & gratulatione in
Domum deductus est.

3. Ne extra Romanum agrum seu Italiam dictaretur. *Liv. 1. 27.* 85.

4. Ne curru veheretur, aut eqvò uteretur in expeditione 86.

Solò Fabiò Maximò exceptò. Is enim Dictator designatus Magistrum Equitum Lantium Numatium dicens, primum à Senatu petiit, ut Equo uti sibi Dictatori liceret quod datum hominis virtuti & tempori, nò enim antea equitare Dictatori fas erat, sed per quandam legem veterem prohibitum fuerat, † sivè quòd majores vires inesse pedestribus copiis arbitrarentur, & propter hoc Imperatorem in phalange permanere oportere, nec locum deserere. Sivè quoniam ad alia omnia Tyrannica magnaq; sit, ejus principatus potentia in hoc appareret Dictatorem volente populo indigere Plutarch. in Fabio.

38. Dictatores non creabantur † nisi à patribus. Tandem, ut cætera, id ipsum immutatum est. Bello enim, ut Livius tradit, quod Romanus populus cum Faliscis gessit, primus de plebe creatus Dictator C. Marius Rutilus Anno urbis cccxc. Cajus Licinius Stolo & L. Sextius Tribuni plebis legem contra Camilli & patrum vota obtinuerant. 1. Ut usuræ in sortem computarentur. 2. Ne ultra quinq;vies centum agrorum jugera quis haberet. 3. Ut alter Consulum ex plebe crearetur. Ex plebe ergo creabatur primus L. Sextius Lateranus antea Tribunus plebis A. V. cccclxxxix. cœperuntq; ab hoc tempore paulatim quive Magistratus Majores plebi deferri.

39. Postquam hic Maximus post Reges exactos principatus per cccc. annos deservetus fuisset. Appian. l. 1. Bell. Civil. † Sylla Dictator à L. Valerio Flacco interrege dictus est, qui cum Magister populi more majorum esse deberet, exitit ille trium pestiferorum vitiorum: Luxuriæ, avaritiæ & crudelitatis Magister. Cic. lib. de Finibus. Senec. lib. Epist. 19. Epist. 109. Dionysius graviter conqueritur Tyrannidem posteriorum Dictaturarum, priores omni modestiæ laude evehit. Patrum, inquit nostrorum ætate, lapsis annis fermè quadringentis à Titi Largii (A. Urb. cccliii. ex gente patritia electi) Dictatura, calumniæ habita, odiosaq; res omnibus hominibus apparuit L. Cornelio Syllâ primo amarâ & crudeliter eâ potestate usi, ita ut tunc pridem senserint, id quod antea per omne tempus ignoraverant Romani, Tyrannidem esse Dictaturam.

90. † Hujus temporibus comburendi demortuorum corpora consuetudo inolevit, & rursus desuit, ante quidem L. xii. Tabul. non minus

minus in urbem quam in agros mortuum inferre licebat, postea tamen ex rescripto D. Hadriani nefas habitum mortuos in civitate sepelire. l. 3. §. Divus Hadrianus ff. de sepulch violat. l. mortuorum C. de religiof. & sumpt. funer.

Lex in XII. Tabulis hæc extat: *Hominem mortuum in urbe ne sepelito neq; urito: Rogum ascia ne polito: Mulieres genas ne radunto nevé lessum funeris ergo habento.* Hoc in pontificum Collegio decretum fuisse testatur Cicero lib. 2. de leg. non esse in loco publico aut sacro fieri sepulchrum. Ante legum quidem XII. Tabul. introductionem exemplis pervium est mortuos in urbe esse sepultos, vel ob virtutis vel privilegii favorem nonnullis concessum est in urbe sepeliri. Sylla volente S.P.Q.R. in campo Martio sepultus qui locus erat publicus & sacer. Liv. lib. 90. concessum & Juliae Julii Caesaris filia & pompeji uxori. Dionys. lib. 39. in fin. Trajanus in urbe sepultus, osq; ejus in Auream urnam collata in foro quod ædificaverat, eiq; columna imposita fuit. Dion. d. loc. Quia autem ante LL. XII. Tab. multis sumptibus, & vel gladiatorum vel mulierum genarum cruore quem effricabant ac lamebant, ut Rogis illa Imago restitueretur, postea XII. Tab. lege cautum est, ne mulier faciem carperet, aut rogum ascia aut dolabris poliret. Cic. lib. 2. de legibus.

† Junctus fuit Dictatoribus Magister Equitum, uti olim secundi à Regibus erant Tribuni celerum, ab Imperatoribus præfecti Prætorio. † Primus Magister Equitum Sp. Cassius à Tito Largio Dictatore primo ascitus, quod in sequentibus dictaturis in consuetudinem versum est. † Quod ianuit Cicero qui potiora dictatoris officii capita complexus est. lib. 3. de legib. *At quando ductum gravius, discordia civium estunto ne amplius sex menses. Si Senatus creverit idem juris quod duo Consules tenento. Idq; ave sinistra dictus; populi Magister esto. Equitatum quincunq; regat habeto pari jure cum eo quicunq; erit disceptor. At quando Consul est, Magistratus vè populi, reliqui Magistratus ne sunt.*

Omnibus æqvè Imperavit Magister Equitum, nisi quod soli Dictatori fuerit subjectus. † Uterq; Magistratus sub Imperatoribus exspiravit & loco Magistrorum Equitum substituta præfectura Prætorio, quod clarè & exquisitè refert Aurelius Arcad. in l. unic.

95. ff. de offic. pref. Prator. quæ verba legis legenda † Unde dictus sit præfectus Prætorio cognoscitur ex eo quod tradit Asconius: Veteres omnem Magistratum cui pareret exercitus Prætozem appellasse, unde est prætorium Tabernaculum, & in castris Porta prætoria. Ex quo perspicuum est præfectum prætorio dici eum, qui militibus eis præerat, quos Imperatores in sui custodiam allegerant. Hinc apud Liv. lib. 7. lex vetustis scripta verbis, ut qui prætor maximus esset h. e. Magistratus maximus Idibus Septembr. clavum pangeret: Veluti Consul aut Dictator. Justinianus Novell. 25. scribit nomen prætoris Romani Imperii proprium ipsosque Consules & Imperatores veteribus sic dictos esse.

96. † Instituta præfectura prætorio primum ab Augusto quem pro custodia corporis sui nostris dicta per ætæguardia, decem milia militum habuisse, illique legioni fuisse suos fasces, Sveton. testatur in vita Augusti. & Dion. lib. 55. Imperatores præfectum prætorio cingulo & gladio investire solebant, de quo constat memorabilis Trajani vox cum præfectum suum cingulo donaret, ita dicentis. Accipe hunc ensẽ, & si quidem rectè atque à Reipublica imperavero pro me: sin secus, in me utere. Quæ vox est in pænegyrico Plinii. Ego quidem in me, si omnium utilitas ita posceret, etiam præfecti manum armavi.

97. † Insignis hæc potestas neque plebeis neque Senatoribus commissa est, sed duntaxat equitibus. Ipse Vespasianus, inquit Livius, præfecturam quoque prætorii suscipit nunquam ad id tempus nisi ab Equite Romano administratam denique successu temporis non tantum Imperatoribus & prætorianis militibus adfuerunt, sed & cum summo Imperio ad provincias regendas missi sunt.

98. † Atque quod plenissima ipsis data ad disciplinæ publicæ emendationem licentia omnes, Imperatore ipso excepto, antestabant Magistratus privilegio: ne ab illis ulla admitteretur provocatio. Admissa tamen adversus eorum sententias supplicatio. Tit. C. de sentent. pref. prætor. l. si quis. C. de precibus Imp. offerend. Neve à sententiis eorum minores ætate ab aliis Magistratibus nisi ab ipsis præfectis prætorio restitui possent. l. unic. ff. de offic. pref. prætor. l. 1. 26. 27. C. lib. 7. Animadvertebant etiam in

iam in iudices inferiores. *l. 3. c. de prefect. prator.* Juris perpetui
constituendi potestatem habentes. *l. 2. C. eod.* Summatim pote-
statem habebant à principe proximam, & ferè parallelam, li-
bellus tamen eis oblati litis contestationem non operabatur.
lib. 1. C. eod. Quemadmodum libellus principi datus *l. 1. c. quando*
lib. princip. dat. lit. contestat. fac.

† Erat alius Aulæ principum præfectus. Sveton. alius præ- 99.
fectus prætorio erat per orientem & Illyricum Tit. *C. de prefect.*
prator. Oriens. Ille regebat diæcesin Orientalem quum quindecim
provinciis: Asianam cum decem provinciis. Ægyptiacam
cum sex, ponticam cum decem: Thracicam cum sex provinciis;
Hujus Diæceses fuerunt Macedonia cum quinque provinciis, &
Dacia cum sex. Totidemque erant in partibus occidentis: unus
præfectus prætorio per Italiam. Novell. 69. & 70. unus per
Gallias.

† Atque ita erant sub Imperio Constantinopolitano præfe- 100.
cti prætorio quatuor i. per Orientem, per Illyricum, per Itali-
cam, per Gallias. Justinianus autem exactis Vandalis Africam
à præfecturâ Italiæ prætoriana sub cujus erat dispositione ex-
mit ei; propriam præfecturam dedit. *l. 1. & 2. C. de offic. pref.*
prat. Afric. ita additus est quatuor superioribus quintus præfe-
ctus prætorio Africæ, non tertiæ mundi partis, sed minoris
Africæ cujus caput Carthago erat. Deprehenditur ex Lam-
pridio sub Imperatoribus Ethnicis præsertim Commodò & An-
tonio tres duntaxat fuisse Præfectos Prætorio.

† Hisce præfectis Prætorio potestas ut modo dixi summa 101.
erat, quod præter *l. 1. & 2. C. d. prefect. Prator.* Et *l. si quis. de C.*
precib. Imper. offerend. declarant *l. 17. de minor. l. 1. C. de offic. vicar.*
l. in C. de Sentent. prefecti Prator. Sveton. in August. latissimè Pan-
Ciroll. in not. *Oriens. Impof. C. 5. Casiodor. lib. 6. c. 3.* † Alii 102.
ab hisce erant Vicarii qui pro Præfecto Prætorio in diæceses mit-
tebantur. Cujac. *ad tit. C. de Offic. Vicor.* à quibus licuit appel-
li, à præfectis vero Prætorio minimè Cujac. *16. obs. 2.* Gothofred.
ad l. 1. C. de Offic. Vicar. Crediderunt enim Principes, eos qui ob
singularem Industriam, exploratâ eorum fide & gravitate, ad hu-

jus

ius officii magnitudinem adhiberentur, non aliter Judicatores pro sapientia & luce dignitatis suæ, quam ipsi forent Judicaturi
l. 1. ff. de Offic. Prefect. Prator.

103. Tandem † cum Bizantium Constantinus transferret Imperium, summam illam præfectorum prætoriarum potestatem ad causas dijudicandas restrinxit. l. lecta. ff. de reb. cred. totam rei summam suo Consistorio attribuens unde omnem Junii & foræ antiquitatem cum ipsa Roma everfam esse dicit Sibrand. Sillam. de Centumvir Judic. l. 2. c. ult.

104. Sed † cesariæ sub Dictatoribus & Magistris Equitum Magistratum cæterorum Jurisdictione? Suspensam non depositam fuisse existimo, atq; non in actu exercito regulariter, nisi casu hoc ferente, sed in signato, ut Philosophi loquuntur, magistratus mansisse, Tribunis plebis exceptis, quorum potestas in exercitio continuo permansit. Exemplo res manifesto est in Tito Latio Dictatore A. V. cclm. apud Livium. L. Quinto Concinato Dictatore, Consule Minutio tum temporis cum copiis obsessis & pene devictis. Mamerc. Emiliæ Dictatoris oculari exemplo A. V. cccxix. Marci Furii Camilli ter Dictatoris. L. Papirii Dictatoris & Fabii ejus Equitum Magistri cum contra veritum victoriosè pugnasset, à Senatu, populoq; Romano à supplicio absoluti. Item L. Emiliæ. Q. Fabri & aliorum quod præter Livium, Polibii, Dionysii & Plutarchi historicis auctoritatibus confirmatur.

MANTISSÆ.

An Dictatura rebera Monarchia quæ statum formam representat? Disting.

An omnium Rerumpublicarum optima ac præstantissima gaudet Democratia?
Neg.

An Anglia hodiè liber populus, ac sese Regiæ sceptris de Jure exuerit? Neg. Simpliciter. Omne sceptrum (quod ita generaliter dixerim) finitur 1. Morte. 2. Resignatione. 3. Degradatione seu depositione. Decollatio per carnificem hætenus in orbe Christiano fuit inaudita, quamdiu ergo hanc legem fundamentalem suam non authenticè producerint Angli, se posse auctoritate sua Regem ea prætexta causa publicè per carnificem ignominiosè decapitare, tamdiu enormis ac illegalis exempli onerati sunt suspicione.

SOLI DEO GLORIA.

Kincelio suo, virtutis civilisq; prudentia studiosissimo, de Dictatoris, Censoris & Magistri equitum muniis disputaturo.

Arima inter censent leges, Jacobe, silere
Tu leges armis confociare cupis.
Munia Censoris quæ sint, si pacis abusus
Cives elati luxuriare solent;
Quæ Dictatoris, si Martis castra coluntur,
Mortisq; objicitur plurima imago, refers.
Perge togaq; sagoq; pias præfigere leges,
Non equitum; sancta lege Magister eris.

Joh. Micrælius, D.

Juris consultus non est nisi publica privis
Jungat, non Themidi sufficit unus apex.
Est bifidi collis Prasēs Themis, Ipsaq; sacra
Humanis adsint, singula nosse decet.
Sic rectè noster Kincelius optimus ardet
Quæ novisse juvat, quæ didicisse decet.
Hinc voceo patria quo possit is ipse Decori
Et patria, atq; sui nominis esse decet.

benevolo Calamo
s. PRÆSES.

JOAN. Sithmann / J. U. D. & Prof. Reg.

Cum Dictatorum, Censorum, Equitumq; Magistrum
Munia, Sithmanno Diribitore, doces,
Judicium ingeniumq; Tuum qui laude vehendum
Non putat, ingenio judicioq; caret.
Quippe sacros cupiens latices potare Themistos
Rectè equidem ex ipsis fontibus haurit aquas.
Perge ita, vota fero: fonte hoc Tibi nectaris olim
justitiæ, & legum dulcia mella fluant
Ita amicissimi sui consalini egregiis conatibus applandebat

GEORGIUS HUBNERUS.

EX voto populi quando Respublica flores
Rectè cuncta domi militiaq; gerit.
Censores, Dictatores, Equitumq; Magistrū
Sunt idco Romæ, lege jubente, dati.

Iti „fi

Isti, si cives agerent quid turpe, notarunt:
Illis sicut & his bellica cura fuit.
Hoc iuvat exemplar speculari mente Sagaci:
Talis enim Regi monstrat imago viam.
Et quivis, clavo qui regnans assidet urbis,
Discere præceptum quod queat, inde capit.
Nam res præteritæ proba sunt documenta gerendi
Res nostras. Aded nos aliena docent.

JOHANNES RABEL.

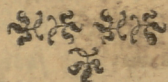
Non vulgare opus est, Romanæ discere Gentis
Jura & devariis Leges evolvere rebus,
Scire potestates verborum, quævis etiamnum
Area lata fori resonat, sed plena laboris
Res, quæ iudicii vires exercet abunde.
Hinc pauci nucleum inveniunt & acumine mentis
Pulviculam attingunt, sed lambunt vulpis adinstar
Extremum modò vas, quia non ab origine prima
Nomina demonstrant, nec dextrè singula jura
Inquirunt, sensus veri penetrantq; medullam.
Hos, JACOBE, studes vitare superciliosè,
Nec mutilam, vanam & cariosam cognitionem
Appetis: at solide jactos fundamine, firmam
Robustamq; super-pulcro-struis ordine ideam
Juris & indagas CENSORES, quos caput Orbis
Roma habuit, cum bellatrix rerum Domina esset.
Applaudo ex animo, studiisq; Tuis bona cuncta
Apprecor, ut vergant in honorem Numinis almi,
In magnum Themidis solamen & incrementum
Justitiæ, inq; decus Patriæ, Patrisq; levamen.
Huic voto DEUS omnipotens finat omen inesse!

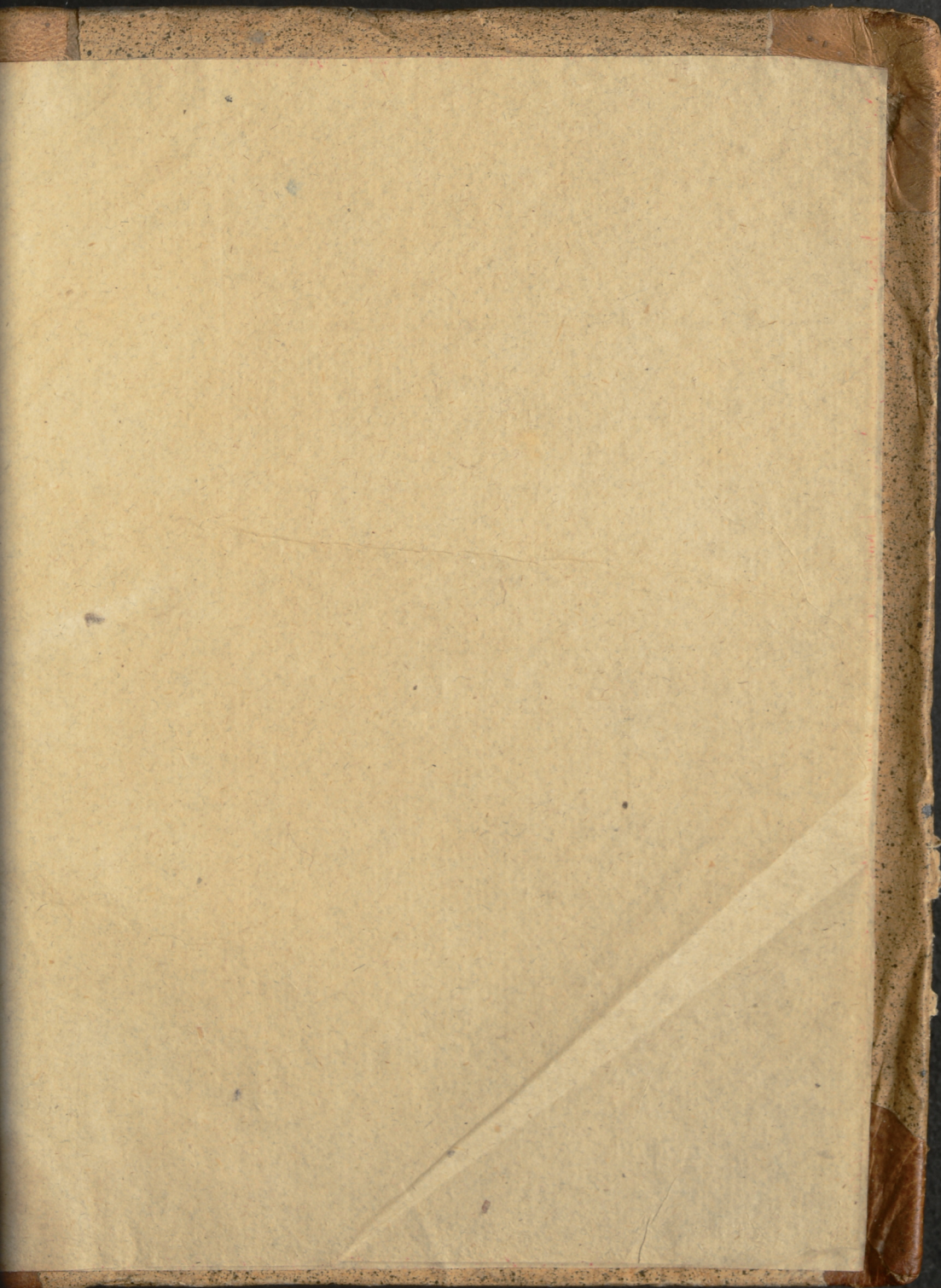
Præstantius, DN Resp. Sympatriotæ & affini meo L. Mg. acclam.

JACOBUS SAURIUS, Polon.

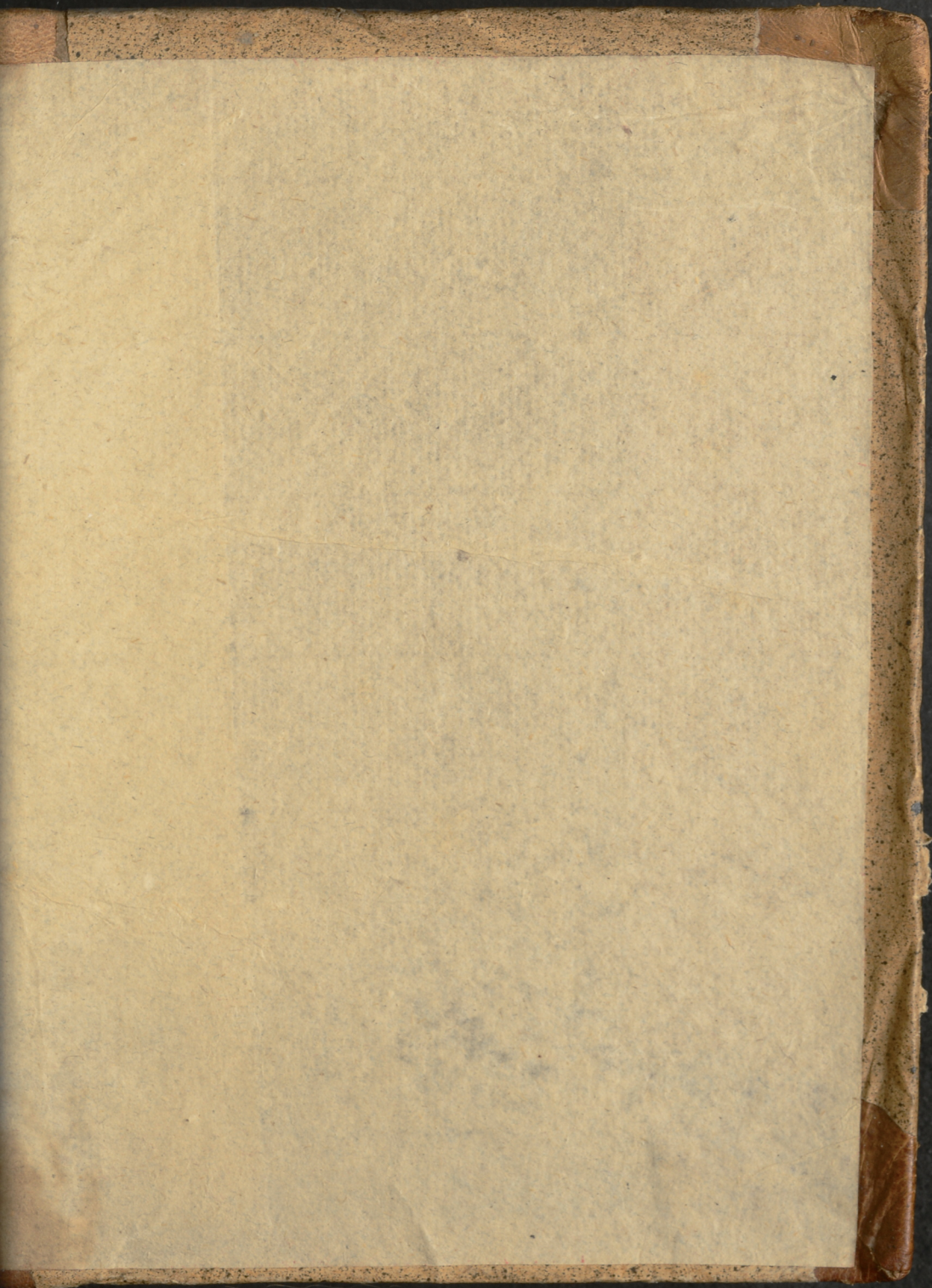
Dictator Roma, Censorq; Equitumq; Magister
Non ero, nec si fors mens velit, esse queo.
Dictator Roma, Censorq;, Equitumq; Magister
Qui fuerint, menti noscere cura tamen.
Ergo mea velit hos cum mens tua sistere menti,
Jure ornat mentem mens mea laude tuam.

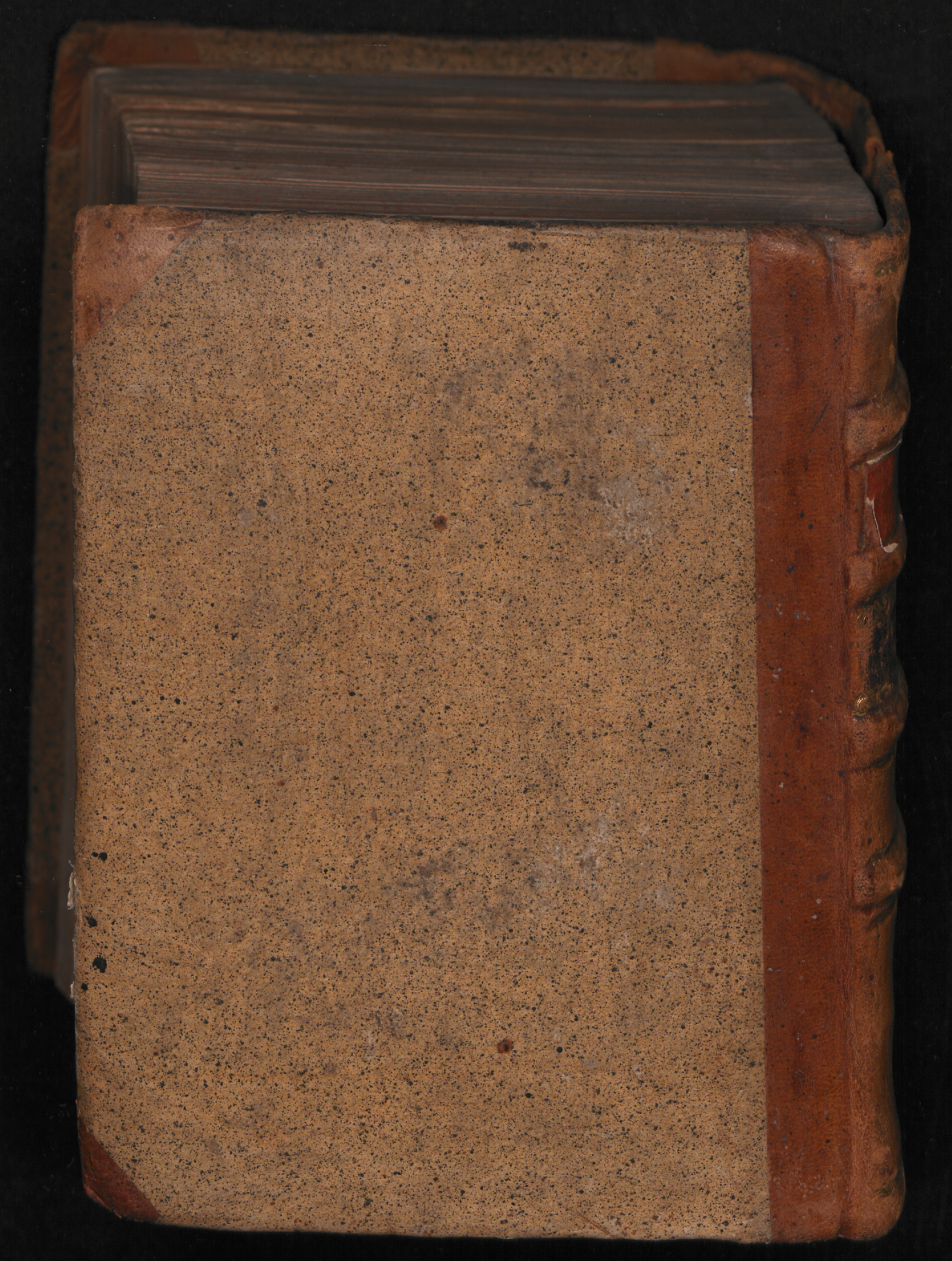
CONRAD RUDIGER à Waldow. Nob.
Neo-March.

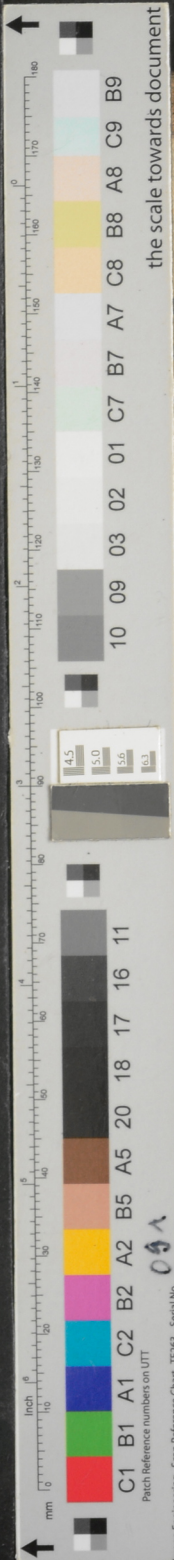

the scale towards document

VVLGO DIATO die Klapper-Jagd. 33

§. XI. Quodsi igitur in iudicio petitorio (a) super ipso ita di iure controuersia mouetur, is, cui solum inferiora minor, aut media, venatio data est, a nostro ueremodo se abstinere debet in locis, ubi ferae maioribentur. Is autem, qui duntaxat superiori, siue maioribentur venatione, tali, vice versa, uti nequit in locis inferiora ferarum minores, aut mediae, subsistunt. Ratio asubius in promptu est, qui alterius ferarum per eiusmodi venationem disturbantur, et in aliena loca extrabannum transfugiunt (b). Non debet autem alteri per

eorum numerus praeter necessitatem non sit augendus, si-tem id quoque non facile permittitur, ut, praedio, cui venandi cohaeret, inter plures possessores diuiso, in locum unius iaculatoris, qui ante factam diuisionem fuit, postea res substituatur. Vid. Mandata Regis Prussiae d. 9. Maij. 4. d. 10. April. 1709. d. 8. Mart. 1712.

Actiones, quibus partes litigantes in iudicio petitorio exantur, sunt Confessoria et Negatoria utilis.

Audiamus ante, quam ulterius progredimur, ipsosmet uereres, quibus potissimum in sua arte credendum est. Huc me faciunt tria luculenta testimonia, quae sequentibus s concepta sunt:

Steuer der Wahrheit attestire ich Endes, Unterschriebener l. Schwarzburgischer Ober-Förster hiermit auf Begehren, das so genannte Klappern oder Klapper-Jagen, wenn
E
nehm.